

Χειριστές: Πρωτοπαπάς Μάριος
Γκούμα Κατερίνα
Βορριά Πετρούλα
Τηλέφωνο: 210-7289711, 829
Fax: 210-7289770

Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 2005
Αριθμ. Πρωτ. 12372/3/18-07-2003

Προς: Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών
Καρ. Σερβίας 10
10184 Αθήνα

Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
Αμαλιάδος 17
11523 Αθήνα

Νομάρχη Αθηνών
Κηφισίας 125-127
11524 Αθήνα

ΠΟΡΙΣΜΑ

(Άρθρο 4, παρ.6 του Ν.3094/2003 / ΦΕΚ 10 Α')

Θέμα: Μη επιχορήγηση ζημιών (σε εμπορεύματα, πρώτες ύλες, επαγγελματικό εξοπλισμό) που προκλήθηκαν από πλημμύρες (αναφορές Κ.Α. (Α. Π. 12372/18-07-2003), Α. Κ. & ΣΙΑ Ο.Ε. (Α.Π. 14616/1-9-2003) και Β. Α. (Α.Π. 6602/14-4-2004))

Αξιότιμοι κύριοι

Στον Συνήγορο του Πολίτη υποβλήθηκαν οι αναφορές των κκ. Κ.Α. (Α.Π. 12372/18-07-2003), Β.Α. (Α.Π. 6602/14-4-2004) και της εταιρείας Α. Κ. & ΣΙΑ Ο.Ε. (Α.Π. 14616/1-9-2003), οι οποίοι διαμαρτυρήθηκαν για την μη επιχορήγηση των ζημιών που προκλήθηκαν σε εμπορεύματά τους από την πλημμύρα της 3-9-2002 σε συγκεκριμένες περιοχές της Αττικής. Η μη καταβολή οικονομικής ενίσχυσης δεν οφείλεται σε δική τους υπαιτιότητα (ακόμη και στην περίπτωση του κ. Κ.Α., όπως περιγράφεται στη συνέχεια, η αμέλεια που επιδείχθηκε ήταν ήσσονος σημασίας και θα μπορούσε να θεραπευθεί εφόσον το όλο σύστημα καταβολής των επιχορηγήσεων λειτουργούσε κατά τον τρόπο που το συνέλαβε ο νομοθέτης) αλλά –όπως προέκυψε από τη διερεύνηση των εν λόγω αναφορών- σε κενό του νομοθετικού πλαισίου (έλλειψη προβλεπόμενης υπουργικής απόφασης) που να ρυθμίζει τα ειδικότερα ζητήματα αποκατάστασης ζημιών και καταβολής επιχορηγήσεων για ζημιές από σεισμούς, πλημμύρες και λοιπές θεομηνίες στην περίπτωση που δεν έχουν πληγεί κτήρια.

Τα πραγματικά γεγονότα

Συγκεκριμένα, ο πρώτος εκ των αναφερόμενων κ. Κ.Α. που διατηρεί επιχείρηση επίπλων κουζίνας στο Μοσχάτο υπέστη στις 18-08-2002 ζημία εμπορευμάτων από πλημμύρα. Στις 03-09-02 υπέστη ξανά ζημία από αντίστοιχο περιστατικό στην ίδια περιοχή. Κατόπιν τούτου, υπέβαλε την αίτησή του για διενέργεια αυτοψίας και συνακολούθως απογραφή της ζημίας των εμπορευμάτων του στη Νομαρχία Αθηνών. Η Νομάρχης Αθηνών εξέδωσε την από 19-08-02 απόφαση για τη συγκρότηση επιτροπών εξέτασης ζημιών και επανέλαβε την απόφαση αυτή την 04-09-02, ώστε να γίνει καταγραφή των ζημιών σε εμπορικά καταστήματα και άλλες επιχειρήσεις μεταξύ άλλων. Ο πολίτης, εκ παραδρομής, συμπεριέλαβε και τα δύο περιστατικά που απέχουν χρονικά δυο εβδομάδες μεταξύ τους σε μία ενιαία αίτησή αντί για δύο, με αποτέλεσμα η επιτροπή να συντάξει ένα ενιαίο δελτίο απογραφής ζημιών, αυτό της 03-09-02, με ημερομηνία ελέγχου την 06-09-02. Μετά την καταγραφή ο πολίτης ανέμεινε τις αποφάσεις οριοθέτησης των πληγέντων περιοχών από την Υ.Α.Σ., η οποία εξέδωσε απόφαση οριοθέτησης που περιελάμβανε και το Μοσχάτο, μόνο όμως για το περιστατικό της 18-08-02. Συνέπεια αυτού, ήταν να μην αποζημιωθεί ο πολίτης για κανένα από τα δύο περιστατικά, αφού το δελτίο απογραφής ζημιών έφερε ημερομηνία 03-09-02 δεν υπήρχε όμως απόφαση οριοθέτησης για την ημερομηνία αυτή.

Η δεύτερη εκ των αναφερόμενων εταιρεία Α. Κ. & ΣΙΑ Ο.Ε. διατηρεί επιχείρηση εμπορίου κλιματιστικών και ψυκτικών μηχανημάτων στο Μοσχάτο. Κατά την πλημμύρα της 3-9-2002 υπέστη και αυτή ζημία εμπορευμάτων. Υπέβαλε το απαιτούμενο δελτίο απογραφής ζημιών, η αποζημίωση που ζητήθηκε ενεκρίθη, παρόλα αυτά δεν καταβλήθηκε από τον ΕΟΜΜΕΧ με την δικαιολογία της μη έκδοσης της απαιτούμενης Κ.Υ.Α. των Υπουργών Οικονομίας & Οικονομικών, Ανάπτυξης και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για την αποζημίωση των επιχειρήσεων που υπέστησαν ζημιές από τις πλημμύρες της 3-9-2002.

Ο τρίτος εκ των αναφερόμενων κ. Β.Α. διατηρεί εργαστήριο κατασκευής επίπλων στη Ν. Φιλαδέλφεια. Η επιχείρησή του επλήγη από την πλημμύρα της 3-9-2002. Η αίτησή του για επιχορήγηση των ζημιών που υπέστη εγκρίθηκε από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών – Πειραιώς, πλην όμως δεν του χορηγήθηκε η αποζημίωση από τον ΕΟΜΜΕΧ καθώς δεν είχαν εκδοθεί οι Κ.Υ.Α. οριοθέτησης και καθορισμού αποζημίωσης.

Και στις τρεις περιπτώσεις ο λόγος μη καταβολής επιχορήγησης / αποζημίωσης ήταν η έλλειψη απόφασης (Υ.Α. του Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών προκειμένου να καταστεί δυνατή στη συνέχεια η έκδοση Κ.Υ.Α. του Ν. 2576/1998, άρθρο 10) οριοθέτησης της πληγείσας περιοχής και καθορισμού αποζημίωσης / επιχορήγησης.

Νομοθετικό πλαίσιο

(α) Οι βασικές διατάξεις που ρυθμίζουν τα ζητήματα αποκατάστασης από σεισμούς ζημιών σε κτήρια εν γένει είναι οι Ν. 867/79, 1048/1980, 1133/1981 και 1190/1981. Δια του τελευταίου ιδρύεται η Υπηρεσία Αποκαταστάσεως Σεισμοπλήκτων (Υ.Α.Σ.) ως όργανο καθοδήγησης, συντονισμού και ελέγχου των λοιπών συναρμοδίων υπηρεσιών και προβλέπεται η δυνατότητα μεταβίβασης αρμοδιοτήτων του καθ' ύλη αρμόδιου υπουργού σε αυτήν ή στις Νομαρχίες.

(β) Δια του Ν. 2459/1997, άρθρο 36, διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί επιχορήγησης με την πρόβλεψη δυνατότητας παροχής επιχορήγησης (δωρεάν κρατική αρωγή και δάνειο) για την αντιμετώπιση ζημιών που προκλήθηκαν όχι μόνο από σεισμούς αλλά και από πλημμύρες και λοιπές θεομηνίες. Προβλέπεται δε επιχορήγηση για κάθε είδους ζημία (κτιριακές εγκαταστάσεις, μηχανήματα, εμπορεύματα, αυτοκίνητα κλπ) και όχι μόνο για κτήρια. Δεν προσδιορίζεται ποια

υπηρεσία θα είναι αρμόδια για τα ζητήματα οριοθέτησης παρά μόνο ότι -σύμφωνα με την παρ. 5- οι διαδικασίες και λεπτομέρειες των εν λόγω διατάξεων θα ρυθμίζονται από απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας

Ν.2459/1997. Άρθρο 36 : Επιχορηγήσεις για ζημιές από πλημμύρες και λοιπές θεομηνίες

1. Στις βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, εμπορικά καταστήματα, αγροτικές εκμεταλλεύσεις, άλλες επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορείς, που πλήττονται από πλημμύρες και λοιπές θεομηνίες, εκτός σεισμών, δύναται να παρέχεται επιχορήγηση, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, για την αντιμετώπιση των ζημιών.

2. Η επιχορήγηση συνίσταται στη δωρεάν χρηματική ενίσχυση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και καταβάλλεται στους δικαιούχους μέσω του Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ. Το ύψος της επιχορήγησης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.

(Σημείωση : Με την παρ. 1 του άρθρου 19 του Ν. 2954/01, ΦΕΚ-255 Α' ορίζεται ότι : «Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 36 του Ν. 2459/1997 (ΦΕΚ 17 Α') ισχύουν και για την παροχή επιχορήγησης στις αντίστοιχες επιχειρήσεις των Νομών Ημαθίας και Καστοριάς για την κάλυψη μέρους της απώλειας εσόδων τους από την επιβολή οικονομικών αντιμέτρων στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας»).

3. Η επιχορήγηση θα καλύπτει ζημιές σε κτιριακές εγκαταστάσεις, μηχανικό εξοπλισμό, πρώτες ύλες, εμπορεύματα και φορτηγά αυτοκίνητα, δημόσιας και ιδιωτικής χρήσης, τα οποία καταγράφησαν ως ολοσχερώς κατεστραμμένα.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού ισχύουν και για την παροχή επιχορήγησης στις αντίστοιχες επιχειρήσεις των Νομών Κιλκίς και Φλώρινας, για την κάλυψη μέρους της απώλειας των εσόδων τους από την επιβολή οικονομικών αντιμέτρων στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας".

5. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας καθορίζονται οι διαδικασίες και οι λεπτομέρειες της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

(γ) Με το Ν. 2576/1998, άρθρο 10, η εφαρμογή των διατάξεων για την αποκατάσταση ζημιών από σεισμούς σε κτήρια (α) επεκτείνεται και στην περίπτωση της αποκατάστασης ζημιών σε κτήρια από πλημμύρες, πυρκαγιές και κατολισθήσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο επεκτείνεται αντίστοιχα και η αρμοδιότητα της Υ.Α.Σ. Προβλέπεται ότι τα ζητήματα οριοθέτησης θα ρυθμίζονται με Κ.Υ.Α. των Υπουργείων ΕΣ.Δ.Δ.Α., Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών, ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Ν.2576/98. Άρθρο 10 : Αποκατάσταση ζημιών από πλημμύρες και κατολισθήσεις

Οι διατάξεις για την αποκατάσταση των ζημιών από σεισμούς σε **κτίρια** εν γένει των νόμων 867/79 (ΦΕΚ 4 Α'), 1048/1980 (ΦΕΚ 101 Α'), 1133/1981 (ΦΕΚ 54 Α') και 1190/1981 (ΦΕΚ 203 Α') εφαρμόζονται αναλόγως και για την αποκατάσταση των ζημιών σε **κτίρια** που προκαλούνται από πλημμύρες, πυρκαγιές και κατολισθήσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 36 του ν. 2459/1997 (ΦΕΚ 17 Α'). Τα ειδικότερα θέματα οριοθέτησης της πληγείσας περιοχής, διαπίστωσης της έκτασης των ζημιών, χορήγησης σχετικών δανείων κλπ. ρυθμίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το πρόβλημα

Από τις παραπάνω διατάξεις δεν προκύπτει ποια υπηρεσία είναι αρμόδια για τα ζητήματα οριοθέτησης των πληγείσων περιοχών όταν δεν έχουν πληγεί κτίρια παρά

μόνο εμπορεύματα, εξοπλισμός, αυτοκίνητα κλπ. Αυτό που προκύπτει με βεβαιότητα (Ν. 2576/1998, άρθρο 10) είναι ότι το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε./Υ.Α.Σ. είναι αρμόδιο **μόνο** για ζημιές σε **κτήρια** που προκαλούνται από συγκεκριμένες θεομηνίες (όχι όλες) και συγκεκριμένα από σεισμούς, πλημμύρες, πυρκαγιές και κατολισθήσεις. Την οριοθέτηση των πληγείσων περιοχών την αναλαμβάνει (ούτε επ' αυτού υπάρχει αμφισβήτηση) το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., κυρίως δια της Υ.Α.Σ. (και με την αρωγή ΥΑΣΒΕ και ΤΑΣ), όπως εξάλλου διευκρινίζεται στην υπ' αριθμ. 938/ΑΖ 11/15-4-1998 εγκύκλιο του. *Στην πράξη το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. -μέσω της Υ.Α.Σ.- προχωρεί στην οριοθέτηση μιας πληγείσας περιοχής ακόμη και αν έχουν σημειωθεί ζημιές σε εμπορεύματα κλπ, υπό την προϋπόθεση όμως ότι έχουν γίνει ταυτόχρονα ζημιές και σε κτίρια, ειδάλλως παραμένει αδρανές.*

Πρόβλημα παρουσιάζεται στις περιπτώσεις όπου έχουν μεν προκληθεί ζημιές από θεομηνίες (σεισμούς, πλημμύρες, πυρκαγιές, κατολισθήσεις) όχι όμως σε κτήρια αλλά στις περιπτώσεις της παρ. 3 του άρθρου 36 του Ν.2459/1997, δηλαδή σε κτιριακές εγκαταστάσεις, μηχανικό εξοπλισμό, πρώτες ύλες, εμπορεύματα και φορτηγά αυτοκίνητα, δημόσιας και ιδιωτικής χρήσης ολοσχερώς κατεστραμμένα. Καθώς δεν έχει εκδοθεί ακόμη –και παρά την παρέλευση **επτά (7)** τουλάχιστον ετών- απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας (κατά την παρ.5 του άρθρου 36) η οποία θα καθορίσει τις διαδικασίες και λοιπές λεπτομέρειες (δηλαδή ποια υπηρεσία θα είναι αρμόδια για την οριοθέτηση των πληγείσων περιοχών), καθίσταται αδύνατη η καταβολή οποιαδήποτε ενίσχυσης προς τους πληγέντες.

Διαπιστώσεις

Αποτελεί παράδοξο, το γεγονός ότι στην περίπτωση των πλημμύρων της 3-9-2002 η αρμόδια Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση παρά το (εν γνώσει της) νομοθετικό κενό, προχώρησε στην συγκρότηση επιτροπών εξέτασης ζημιών και στον έλεγχο των κατεστραμμένων εμπορευμάτων. Δέχθηκε τα δελτία απογραφής ζημιών που υποβλήθηκαν από τους ενδιαφερόμενους πολίτες και ενέκρινε αυτά ως προς το ύψος της αιτηθείσας αποζημίωσης / ενίσχυσης.

Διαπιστώνεται δηλαδή και πιστώνεται αφενός καλή πρόθεση ως προς την παροχή βοήθειας και εξυπηρέτηση του πολίτη, αφετέρου όμως εμφανίζεται ακόμη πιο έντονη η αδράνεια όχι μόνο της συγκεκριμένης αλλά και άλλων Ν.Α. να μεριμνήσουν για την έκδοση της απαιτούμενης Υ.Α. του Υπ. Εθνικής Οικονομίας (πλέον Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών). Είναι χαρακτηριστικό ότι η Νομαρχία Αθηνών αν και παρέλαβε τα δελτία απογραφής ζημιών ούτε τα προώθησε στα αρμόδια Υπουργεία ούτε προκάλεσε την ενεργοποίηση / αφύπνιση αυτών με κάποιο έγγραφό της, παρά προτίμησε να αρχειοθετήσει τους σχετικούς φακέλους περιμένοντας από αυτά (τα Υπουργεία) να διευθετήσουν το πρόβλημα. Αντίστοιχα, καλή διάθεση διαπιστώνεται ότι επιδεικνύει και το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε./Υ.Α.Σ. το οποίο σε περιπτώσεις θεομηνιών αναλαμβάνει με ίδια πρωτοβουλία (και όχι μόνο κατόπιν αιτήματος από Δήμο ή Νομαρχία) την οριοθέτηση των πληγείσων περιοχών και τον έλεγχο των κτηρίων δια της ενέργειας αυτοφιών από μηχανικούς του.

Προκειμένου να εντοπίσει τα αίτια του προβλήματος και να αναζητήσει την πλέον πρόσφορη λύση τόσο για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις πολιτών που προσέφυγαν στον Συνήγορο του Πολίτη αλλά και για προλάβει αντίστοιχες μελλοντικές καταστάσεις ο Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη πραγματοποίησε σύσκεψη (στις 17-6-2004) στα γραφεία της Αρχής στην οποία παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., του Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών και της Νομαρχίας Αθηνών. Η Αρχή οδηγήθηκε σε αυτή τη λύση μετά από ανεπιτυχείς έγγραφες και προφορικές ενέργειες διάρκειας δέκα περίπου μηνών να προσεγγίσει στην ολότητά του το πρόβλημα και να δώσει λύση.

Δυστυχώς η συνάντηση δεν οδήγησε στο προσδοκώμενο ή σε άλλο ουσιαστικό αποτέλεσμα, πλην της διαπίστωσης του υφιστάμενου νομοθετικού κενού καθώς και της πλήρους αδυναμίας συντονισμού στο εν λόγω ζήτημα των συναρμοδίων και συνεμπλεκόμενων υπηρεσιών. Προς μεγάλη απογοήτευση της Αρχής η συνεχιζόμενη αδράνεια των ανωτέρω υπηρεσιών, και ειδικά του Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών (κατεξοχήν αρμόδιου για την έκδοση της επίμαχης Υ.Α.), επιβεβαίωσε τις αρχικές εκτιμήσεις της περί έλλειψης ικανής πολιτικής βούλησης και ανάληψης σχετικής πρωτοβουλίας.

Προτάσεις

Η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη στο παρόν πόρισμα κινείται στην προσέγγιση του θέματος σε δυο επίπεδα, ειδικό και γενικό.

Πρώτον, στην αποκατάσταση της εμφανούς αδικίας που έχει συντελεσθεί εις βάρος των συγκεκριμένων εμπλεκόμενων πολιτών και εταιρείας, οι οποίοι καλόπιστα και ακολουθώντας τις προκαθορισμένες (από το ίδιο το κράτος) διαδικασίες και πληρώνοντας τις απαιτούμενες προϋποθέσεις εμπιστεύθηκαν τις κρατικές υπηρεσίες και βασίστηκαν στην πολύτιμη αρωγή τους προκειμένου να αντεπεξέλθουν σε μια απρόβλεπτη και ιδιαίτερα καταστροφική και επιζήμια για την οικονομική και επαγγελματική τους επιβίωση φυσική συγκυρία. Για την συγκεκριμένη περίπτωση τους οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να εξετάσουν όλες τις δυνατότητες καταβολής της εγκριθείσας (και άρα νομίμως οφειλόμενης) οικονομικής ενίσχυσης. Ειδικά για τη περίπτωση του κ. Κ.Α. να διαχωριστεί το αίτημά του για την καταβολή ενίσχυσης για την πλημμύρα της 18-8-2002, καθώς έχει εκδοθεί η σχετική απόφαση οριοθέτησης και η καταβολή της αποζημίωσης προσκρούει σε ένα καθαρά τυπικό και άνευ ουσίας κώλυμα.

Δεύτερον, και λαμβανομένης υπόψη της όλο και συχνότερα επαναλαμβανόμενης κατά τα τελευταία έτη εμφάνισης απρόβλεπτων καιρικών φαινομένων, το κατά το νόμο αρμόδιο για την έκδοση της Υ.Α. του Ν. 2459/1997, άρθρο 36, παρ. 5 Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών οφείλει να προβεί δίχως άλλη καθυστέρηση στην έκδοση αυτής, καθορίζοντας τις διαδικασίες και λεπτομέρειες της εφαρμογής των διατάξεων του εν λόγω άρθρου, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή στο εξής η απρόσκοπτη αποζημίωση τυχόν άλλων μελλοντικά πληγέντων. Παράλληλα, οφείλει να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής του Ν. 2576/1998, άρθρο 10, ώστε να συμπεριλάβει και τις ζημιές σε κτήρια που προκαλούνται και από άλλες μορφές φυσικών καταστροφών που απαντώνται συχνά όπως η χαλαζόπτωση και η χιονόπτωση (δυσνητικά και την περίπτωση παλιρροϊκών κυμάτων). Κατ' αυτόν τον τρόπο το πλέγμα προστασίας που παρέχει το κράτος προς τους πολίτες του θα καταστεί πλήρες, και σύμφωνο με το πνεύμα πρόνοιας που οφείλει να διέπει ένα σύγχρονο και ευνομούμενο κράτος.

Αναμένουμε τις ενέργειές σας με ανυπομονησία και παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση και πληροφορία.

Με τιμή

Καλλιόπη Σπανού
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοιν. ΥΠΕΧΩΔΕ
Γ.Γ. Δημοσίων Έργων
Υ.Α.Σ.
Ιπποκράτους 196-198

ΕΟΜΜΕΧ
Δ/ση Χρηματοπιστωτικών και Υποστηρικτικών Δράσεων
Ξετίας 16 & Έβρου
11525 Αθήνα